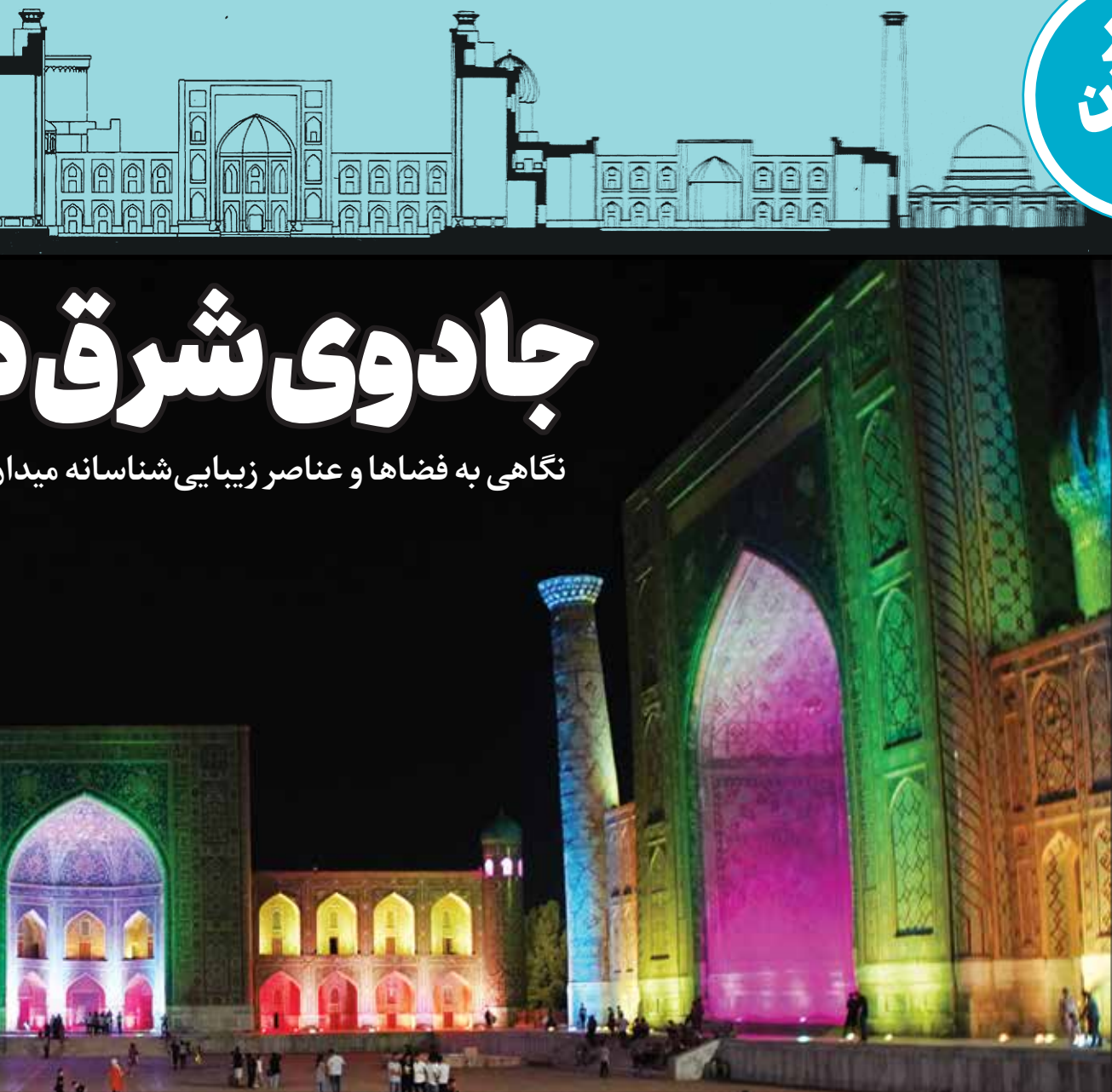

برنامه‌های بزرگداشت
سعدی اعلام شد

همزمان بااول اردیبهشت‌ماه «روزبزرگداشت‌سعدی،سعدی پژوهان در شیراز بر خوان سعدی می‌نشینند، کوروش کمالی سروسناتی، مدیرمرکزسعدی شناسی درباره برنامه‌های علمی یادروزسعدی در اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ گفت؛ علاوه بر برنامه‌های فرهنگی وهنری، در بخش علمی استادانی چون دکتر میرجلال‌الدین کرازی درباره «سعدی وزرنامه»، دکتر اصغر دادبه درباره «نگاه‌شاعرانه سعدی به مسأله جبر و اختیار»، دکتر ضیاء موحد درباره «سعدی، زبان و

شخصیت»، دکتر محمدنویدبازرگان درباره «چراغ‌آدمیت در دریچه باد»، دکترزین‌التاج واردی درباره «معرفت ومحبت در نگاه سعدی و روزپهان»، دکتر محمدرضا خالصی درباره «نگاه هستی‌شناختی سعدی به دوستی» ودکتر معین کاظمی فرد درباره «ناظر معتبر در حکایت سعدی» سخن خواهند گفت، علاوه بر این دفتر دوازدهم سعدی شناسی که چهارمین دفتر سعدی شناسی از سال ۱۳۷۷ تاکنون است همزمان با یادروز سعدی منتشر می‌شود و چهارمین

نمایشگاه «سماع قلم» که براساس آثار سعدی توسط هنرجویان استاد معین خواه خوشنویسی شده است با حضور استادان یدا... کابلی و محمد حیدری در تالار حافظ برگزار خواهد شد، مراسم علمی یادروز سعدی در ساعت ۹ صبح روز شنبه اول اردیبهشت در تالار آرامگاه سعدی برگزار خواهد شد، در همین روز آرامگاه سعدی گلیاران می‌شودوبرنامه‌های متنوع فرهنگی وهنری توسط اداره کل فرهنگ وارشاد اسلامی فارس برگزار خواهد شد، /ایسنا

زیر
آسمان
وطن

جادوی شرق

نگاهی به فضاها و عناصر زیبایی شناسانه میدان

عکس‌ها: محمدرضا محمدی‌نجات

وقتی در سمرقند هستی و در بلوار ریگستان قدم می‌زنی و مغازه‌های صنایع دستی و رستوران‌های سنتی شهر را که غذاهای ازبکی و تاجیکی ارائه می‌کنند، پشت سر می‌گذاری، در سمت راست خود گویی دروازه بهشت را به روی خود گشوده می‌بینی؛ ترکیب سه مدرسه که هر کدام غرق در فرم، فضا، نقوش، رنگ‌ها و خطوط کتیبه‌های اسلامی و ایرانی هستند، تو را غرق در تاریخ و مست از جغرافیا می‌کند.

محمدرضا محمدی‌نجات
مستند ساز و پژوهشگر

نورپردازی رنگارنگ مدرن امروزی جلوه این عناصر را جادوگرانه صد برابر می‌کند، مشتاقانه گوشی خود را درآورده و با کتجکاوای تمام دنبال زاویه‌ای با ثبات می‌گردم که حداکثر قابلیت ممکن را برای انتقال این فضای سحرانگیز داشته باشد، بعد از گرفتن چند عکس همچون ارشمیدوسی که قانون تفاوت وزن در آب و بیرون آن را کشف کرده باشد، مشتاقانه چند عکس ویدئوی کوتاه را برای خواهرم می‌فرستم، وقتی تلفن به صدا درمی‌آید، از پشت خط متعجبانه و مشتاقانه اظهار می‌کند که: «اینجا چقدر شبیه نقش جهان اصفهان است و چیزی از آن کم ندارد» وقتی تامل می‌کنم و به فکر فرو می‌روم و خواننده‌های تاریخی‌ام را مرور می‌کنم درمی‌یابم که مدرسه‌الغ بیگ، قدیمی‌ترین مدرسه این میدان نزدیک به ۲۰۰ سال قبل، از میدان نقش جهان ساخته شده است، به خواهرم می‌گویم شاید جمله درست این باشد: «چقدر نقش جهان اصفهان شبیه میدان ریگستان است و نه برعکس». ریگستانی که نه تنها الگوی میدان نقش جهان بوده است بلکه میدان مظفریه تبریز که از آن مسجدکبود

به یادگارمانده است نیز از ایده آن پیروی کرده و تأثیر پذیرفته است. «میادین شهری ضمن تعریف عملکردهای اجتماعی و ویژگی‌هایی که در اثر مکان‌یابی در شهر پیدا کرده بودند، از ابعاد زیبایی‌شناسی نیز در ساختار کالبدی شهرهای این دوران قابل توجه هستند، ایجاد مجموعه‌هایی از بناهای یادبود حول یک میدان روباز با محور مرکزی و با قابلیتی همچون گذر، از ویژگی‌های معماری و شهرسازی دوره تیموری است که این ویژگی در معماری و شهرسازی دوره صفوی نیز وجود دارد، معماری بومی منطقه آذربایجان ما در سه‌شبهه معماری ایران ازجمله شیوه‌آذری در دوره تیموری و اصفهانی در عهد صفوی است و این دو شیوه ویژگی‌های مشترک زیادی ازجمله در ساختار میادین

دارند که در شیوه اصفهانی برخی ویژگی‌ها تکمیل شده و در برخی موارد از لحاظ عملکرد میدان براساس خاستگاه معماری آن ناحیه، ویژگی‌هایی بدان افزوده شده است، میادین عهد تیموری بیشتر جنبه اجتماعی و فرهنگی سه مدرسه‌الغ بیگ، طلاکاری و شیردار، سه ضلع از مستطیلی را که میدان ریگستان نام دارد، پر می‌کنند، مجموعه این میدان، متعلق به معماری تیموری بعد از حیات تیمور گورکانی است، در کتیبه سردر مدرسه

۳ مدرسه
الغ بیگ،
طلاکاری و
شیردار، ۳ ضلع
از مستطیلی
ریگستان نام
دارد، برمی‌کنند.
مجموعه این
میدان، متعلق
به معماری
تیموری بعد
از حیات تیمور
گورکانی است

الغ بیگ، تاریخ هر سه ۸۲۰ هجری قمری هک شده است؛ این تاریخ ۱۲ سال بعد از مرگ تیمور را نشان می‌دهد. گویا عناصر تشکیل‌دهنده میدان ریگستان در قرن نهم هجری یا شانزدهم میلادی به غیر از مدرسه‌الغ بیگ از بین رفته و دو مدرسه دیگر بعداً در این میدان قد برافراشته‌اند، مدرسه‌الغ بیگ مرکز علمی و فرهنگی ماوراءالنهر در زمان تأسیس خود بوده است، دانشمندان مسلمان بزرگی از سراسر سرزمین‌های اسلامی به آنجا رجوع داشته، در آن درس خوانده یا به تدریس در آن اشتغال داشتند، از میان آنان می‌توان به علمایی چون محمد خوافی از خواف خراسان و

قاضی‌زاده رومی از بوسرا، در اقصای غرب آناتولی اشاره کرد؛ قاضی‌زاده‌ای که خود به همراه استادش غیاث‌الدین جمشید کاشانی رصدخانه‌الغ بیگ را در سمرقند به راه انداخت، از دیگر اخترشناسان معروف، می‌توان به علی قوشچی اشاره کرد یا شاعری چون عبدالرحمان جامی که در این مدرسه حضور داشته است، مدرسه‌الغ بیگ با الگوی مساجد چهار ایوانی ایرانی ساخته شده است، ابعاد پلان آن مستطیلی به ابعاد ۵۶ در ۸۱ متر است که حیاط مربع شکلی در وسط آن به طول ضلع ۳۰ متر قرار گرفته است، این مدرسه و بناهای دیگر میدان ریگستان که بزرگ‌ترین جاذبه تاریخی- جهانگردی ازبکستان امروز را تشکیل می‌دهد، در دوره اتحاد جماهیر شوروی طی دو مرحله در سال‌های

۱۹۳۲ و ۱۹۶۵ میلادی مورد ترمیم اساسی قرار گرفته است.

ریگستان را الگویی بی‌نظیر و درخشان از یک مجموعه معماری شهری دانستند که در زمان احداث خود بناهای متعدد با کارکردهای گوناگون مذهبی ومدنی دور تا دور رادر بر گرفته بود.

مدرسه شیردار که رو به روی الغ بیگ ضلع مقابل مستطیل میدان ریگستان را تشکیل می‌دهد تقریباً یک قرن بعد از مدرسه‌الغ بیگ در قرن هفدهم میلادی ساخته شده است، تو گویی این تکرار آینه‌گون، هماهنگی ذاتی معماری دوره تیموری را به رخ می‌کشد و از برقراری توازنی بین فضاها و حجم‌های متناظر حکایت می‌کند و همچون دو قطب مغناطیس بسیار بر قدرت جاذبه افسانه‌ای و سحرانگیز

قاب

شعار نمایشگاه کتاب
انتخاب شد

علی رمضانی، قائم‌مقام و سخنگوی سی‌وپنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، در پیامی در فضای مجازی نوشت: «بخوانیم و بسازیم» به‌عنوان شعار سی‌وپنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران انتخاب شد. «بخوانیم و بسازیم» شعار محوری فعالیت‌های کتابی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سال ۱۴۰۳ نیز خواهد بود. شعار سی‌وپهارمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و فعالیت‌های سال گذشته (۱۴۰۲) «اینده خواندنی است» بود. سی‌وپنجمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از ۱۹ تا ۲۹ اردیبهشت در محل مبلی امام خمینی(ره) به شکل حضوری و در سامانه ketab.ir به‌صورت مجازی برگزار می‌شود.

نقل

رقابت ۱۰ نقال و پرده‌خوان در
جشنواره «آسمان هشتم»

با نظر هیات داوران بخش پرده‌خوانی و نقالی روستایی رضوی، ۱۰ نقال و پرده‌خوان در کنگان بوشهر به رقابت خواهند پرداخت. سعید زمانی، معاون ترویج و جریان‌سازی بنیاد بین‌المللی امام رضا(ع) بیان کرد: با فراخوان این موضوع ۲۲ هنرمند این عرصه با برگزاری آثار خود در سایت شمس توس، اعلام آمادگی‌شان را برای شرکت در این بخش اعلام کردند. زمانی یادآور شد: با توجه به این‌که موضوعیت پرده‌خوانی، امام رضا(ع) است، شش نفر در دره سنی نوجوانان و چهار نفر در دره سنی بزرگسالان موفق به حضور در اختتامیه این رقابت‌ها شدند. داوری این بخش بر عهده محسن میرزاعلی از نقالان و پرده‌خوانان صاحب‌نام است. این رویداد به دبیری محمد جهانپا برگزار خواهد شد و با توجه به برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته اختتامیه این بخش با حضور برگزیدگان، ۶ و ۷ اردیبهشت ماه در شهر کنگان بوشهر برگزار خواهد شد.

نشست

«تاریخ طب در ایران»
بررسی می‌شود

کتاب «تاریخ طب در ایران پس از اسلام» به‌عنوان یازدهمین کتاب از سلسله نشست‌های «صد کتاب ماندگار قرن» معرفی و بررسی می‌شود. این کتاب تألیف دکتر محمود نجم‌آبادی به‌عنوان یازدهمین کتاب از سلسله نشست‌های صد کتاب ماندگار قرن با سخنرانی محمدحسین عزیزی، عضو پیوسته فرهنگستان علوم پزشکی و محمد صدر، عضو هیات علمی دایره‌المعارف اسلامی برگزار می‌شود و امین متولیان استادیار پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی دبیری این نشست را به‌عهده دارد. تاکنون کتاب‌های «تاریخ پیامبر اسلام» اثر محمدابراهیم آیتی، «نثر طوبی: دایره‌المعارف لغات قرآن کریم» اثر علامه ابوالحسن شعرائی، «بیست مقاله قزوینی» از مجموعه پژوهش‌های علامه محمد قزوینی، «زندگانی قاضی زهرا سلام‌ا... علیها» نوشته سیدجعفر شهیدی، «مسأله حجاب» استاد شهید مرتضی مطهری، «واژه و معنای آن از فارسی میانه تا فارسی» نوشته کتابون مزداپور، در سلسله و... نشست‌های صد کتاب ماندگار قرن معرفی و بررسی شده است.